

B EKÖSZÖNTŐÜL. NÉ- HÁNY KOMOLY SZÓ.

Megint jubilálhatnánk: huszonötödik kötetét adjuk ezzel az olvasó kezébe a Magyar Nyomdászok Évkönyvének. Huszonöt kötet sorakozik előttünk a könyves polcon, mutatva azt a haladást is egyszersmind, amelyet a szakbeli ismeretek ápolása, fejlesztése útján negyedszázad alatt elértünk. Valósággal grafikonja ez az egymás mellé állított huszonöt kötet a Könyvnyomdászok Szakköre emelkedésének is: mentől jobban erősödött, nagyobbodott a Szakkör, annál fokozottabb mértékben szebbült és bővült az Évkönyvünk is. A negyedszázad előtti kicsiny zsebkönyv helyett ime, most már tekintélyes díszkönyvet adhatunk a magyar nyomdászok kezébe, olyat, amelynek megjelenését kíváncsi érdeklődéssel várják a külföld legjelesebb könyvnyomtatói és grafikusai is.

Tehát haladtunk. Kétségtelenül nagyot haladtunk, mindannak ellenére, hogy egész a legujabb időkig pusztán a magunk erejére voltunk utalva, s még a magunk véreiből is fitymálva nézték munkánkat meg iparkodásunkat sokan. Más kérdés az, hogy vajjon mindenkoron helyes irányban haladtunk-e, és hogy vajjon egyik-másik tekintetben nem maradtunk-e meg a huszonöt év előtti elmaradottságunkban. Erre a két kérdésre kellene megfelelnünk.

A könyvnyomtatás csak félig-meddig számítható az iparok sorába. Sok tekintetben művészi és tudományos foglalkozás az. Művészi, mert hiszen már a legfő eszköze, a betű maga is művészi termék, s ennek a betűnek az alkalmazása százszoros kapcsolatba hozza a nyomdász munkálkodását a művészettel. Tudományos is, amennyiben a nyomdász tolmácsa, ólomtípusokba átültetője az író, a tudós gondolatainak, ami pedig bizonyos megértést, átérzést kell hogy föltételezzon. A nyomdásznak tehát egyrészt iparművészi készségének, másrészt irodalmi műveltségének kellene lennie.

Mondanunk sem kell, hogy ettől az ideális állapottól még messze vagyunk. Sőt a nyomdászat fejlesztésére legelső sorban hivatott nyomdafőnökök és művezetők sorában is csak nagy elvétve találhatjuk meg a két szükségességnek egyik-másikát. Amikor még a nagyobb nyomdák művezetői között is seregestül akad olyan, aki nem tud egyetlen mondatot megfogalmazni, s így teljességgel

képtelen behatolni bármicsoda kéziratnak is a szellemébe: nem lehet szó szélesebb körű tudományos vagy művészi tevékenységről a könyvnyomtatásban, mert minden szépnek és jónak könnyen magzatirtója talál lenni a hatalmaskodó tudatlanság és sablonokra támaszkodó nagyképűsködés. Ma bizony sok helyt így áll a dolog.

Vigasztaló e tekintetben az, hogy a nyomdásztársadalmi viszonyok javultával apródonkint megszűnik az a szokás, hogy nyomdavezető választásakor csupán a legrusztikusabb modorú emberek jöjjenek számításba. A modernebb nyomdáknak már amúgy is belátták, hogy a művezetőnek nem annyira parancsolóképpen, mint inkább vezető- és tanácsadóképp kell állania a személyzet élén, erre pedig csak a kellő intelligenciájú s iparművészeti tekintetben is eléggé tájékozott, izléssel bíró jó szakember lehet képes.

Viszonylag hosszabban időztünk ennél az egy pontnál, de ennek is megvan a maga alapos oka: könyvnyomtatásunk fejlődése, művészi és tudományos színvonalra emelése nagyban függ a főnökök s a művezetői kar értelmességétől, tudásától s szép iránti érzékétől.

A jövő különben biztató, különösen ami a dolog művészeti felét illeti. Roppant jelentőségű ebben a tekintetben a Nyomdászati Tanműhelynek megalapítása, amely tudós esztétikusunkkal, *Czakó Elemér dr.*-ral az élén azon fáradozik, hogy azokat a könyvnyomtatókat, akik eddigi nyomdabéli avagy szakirodalmi működésükkel a rátermettségüket igazolták: iparművészekké képezze, s egyszerűsmind képesítse őket szakoktatásunk művészeti felének eltévelyedésektől mentes, céltudatos és biztos vezetésére. *Czakó dr.* a maga lelkesültségével, tudásával és egyéniségének varázsával oly eredményeket ért el a Tanműhelynek csak egy-esztendőss főnnállása alatt is, aminőkről álmodni sem igen mertünk volna. Önéki köszönhetjük legfőképpen, hogy a praktikus és céltudatos munkálkodás elvébe ütköző tipográfiai szertelenségek korszaka végét kezdi járni, és az anyagszerű, becsületes és okos munka kezd divattossá lenni mindenütt, ahová a Tanműhely áldásos hatása eljutott.

Mint hogy ezek a kétségtelenül nagy eredmények a magyar nyomdászvilág mesterségét szerető elemeinek figyelmét ráterelték a Nyomdászati Tanműhelyre, és mind Budapesten, mind pedig a vidéken sokan vannak, akik lesve lesik az onnan kihangzó igéket: a Magyar Nyomdászok Évkönyvének is behatóbban kellett foglalkoznia a dologgal. A nagy érdeklődés készítetett bennünket arra, hogy a rendelkezésre álló térnek jó felerészét amaz elvek s igazságok megösmertetésére szánjuk, amelyek alapján történik a Tanműhelyben a tanítás, s amelyek összességének ismerete — természetesen kellő gyakorlattal párosultan — meglehetősen mértékben képesítheti még a kedvezőtlen munkaviszonyok közepette dolgozó nyomdász-embert is arra, hogy művészi értékűt produkáljon.

A tanműhelyi elvek emez ismertetésének nincs hivatalos jellege. A hallgatók néhányja írta azt önszorgalomból, s dolgozataik pályázat stb. szempontjából ép oly elbírálás alá eshetnek, mint a könyv első felét elfoglaló egyéb tárgyú dolgozatok. *A szerkesztő.*